

19.3.2010

Dnro 930/2/10

Ratkaisija: Apulaisoikeusasiamies Jussi Pajuja

Esittelijä: Oikeusasiamiehensihteeri Mikko Sarja

RUOTSINKIELISTEN TILINTARKASTAJIEN PERUSOIKEUDET EIVÄT TOTEUDU

1

ASIAN AIEMPI KÄSITTELY

Edeltäjäni apulaisoikeusasiamies Jukka Lindstedt on 11.6.2008 antamassaan päätöksessä dnro 3232/4/06 ottanut kantaa kanteluun, jossa oli kyse hyvää tilintarkastustapaa koskevien suositusten soveltamisesta ruotsinkielisten tilintarkastajien näkökulmasta. Lindstedt totesi päätöksessään, että äidinkieleltään suomenkieliset tilintarkastajat olivat hyvän tilintarkastustavan käsitteen tulkinnan osalta tosiasiallisesti ruotsinkielisiä tilintarkastajia edullisemmassa asemassa, koska KHT-yhdistyksen julkaisemat tilintarkastusalan suositukset – jotka siis ovat hyvän tilintarkastustavan käsitteen tulkinnassa merkittävässä asemassa – olivat saatavilla vain suomeksi.

Edelleen Lindstedt totesi, että jatkossa EU-tasolla toteutuva kansainvälisten standardien hyväksyminen ja niiden julkaiseminen kaikilla EU:n virallisilla kielillä ei sekään välttämättä poistaisi ongelmaa ainakaan täysin, koska kansallinen ja EU-lainsäädäntö eivät ainakaan yksiselitteisesti tulisi kattamaan toisiaan, vaan kansalliselle hyvän tilintarkastustavan määrittelylle jäisi edelleen sijaa.

Julkista valtaa sitovan perusoikeuksien edistämisvelvoitteen näkökulmasta Lindstedt saattoi työ- ja elinkeinoministeriön tietoon käsityksensä nykytilanteeseen liittyvästä ja kansainvälisten tilintarkastusstandardien hyväksymisen jälkeenkin mahdollisesti vielä vallitsevaksi jäävästä oikeusturvaongelmasta. Samalla hän pyysi ministeriötä ilmoittamaan, mihin toimenpiteisiin päätös ja eduskunnan asiasta hyväksymä lausuma (EV 293/2006 vp) mahdollisesti ovat antaneet aiheutta ottaen erityisesti huomioon kansainvälisten tilintarkastusstandardien voimaantuloon liittyvät epävarmuustekijät.

Työ- ja elinkeinoministeriö uudisti 29.8.2008 päivätyssä lausunnossaan (dnro ad 20/060/2006) kauppa- ja teollisuusministeriön jo aiemmin esittämän näkemyksen siitä, että EU:n piirissä tapahtuva kansainvälisten tilintarkastusstandardien hyväksyminen rajoittaa ja vähentää kansallisen hyvän tilintarkastustavan merkitystä ja edistää huomattavasti ruotsinkielisten tilintarkastajien mahdollisuutta saada ohjeita ja suosituksia omalla äidinkielellä. Johtopäätöksensä ministeriö katsoi, että koska asian käsittely on EU:ssa vielä kesken ja kun oli vielä epäselvää, missä laajuudessa kansainväliset standardit on tarkoitus hyväksyä, asiassa ei ollut tässä vaiheessa perusteltua ryhtyä enempään toimenpiteisiin.

Ministeriön ilmoituksen saatuaan apulaisoikeusasiamies Lindstedt päätti vielä jatkaa asian käsittelyä omasta aloitteestaan ja teki ministeriölle 7.9.2009 esityksen (dnro 2825/2/08), koska hän oli edelleenkin sitä mieltä, että tilanne ei ollut äidinkieleltään ruotsinkielisten tilintarkastajien oikeusturvan näkökulmasta tyydyttävällä tasolla, eikä tilanne välttämättä ainakaan täysin tulisi korjaantumaan mahdollisesti voimaan tulevien EU-standardienkaan myötä. Tämän vuoksi Lindstedt esitti työ- ja elinkeinoministeriön harkittavaksi toimenpiteitä, joilla hänen esiin nostamansa oikeusturvaongelma olisi

mahdollista mahdollisimman pitkälti poistaa jo ennen kansainvälisten tilintarkastusstandardien EU:n piirissä tapahtuvaa hyväksymistä.

Lindstedtin esitykseen 17.12.2009 antamassaan vastauksessa dnro TEM/2658/03.03.01/2009 ministeriö toi esiin sen, että kansainvälisten tilintarkastusstandardien hyväksymisen valmistelu oli edennyt Euroopan komissiossa. Komission alustavan yhteenvedon mukaan standardien käyttöönottoa EU:ssa kannatetaan laajasti. Komissio ei kuitenkaan ole vielä ilmoittanut aikataulua standardien hyväksymisestä. Komissio on kuitenkin kansainvälisten tilintarkastusstandardien EU-tasoisesta käyttöönoton edistämiseksi perustanut erillisen asiantuntijaryhmän valmistelemaan standardien eri kieliversioita. Tarkoituksena on saada käännökset kustakin EU-kielestä valmiiksi jo ennen standardien varsinaista hyväksymistä. Vaikka tarkkaa aikataulua käännösten käsittelystä komission eri pääosastoilla ei ministeriön ilmoituksen mukaan ole tiedossa, käännösten odotetaan valmistuvan vuoden 2010 aikana, mahdollisesti jo alkuvuodesta. Johtopäätöksensä ministeriö on olettanut, että käännökset olisivat tilintarkastajien käytössä jo kuluvan vuoden aikana, minkä vuoksi ministeriö ei katsonut aiheelliseksi ryhtyä apulaisoikeusasiamiehen esityksen johdosta toimenpiteisiin.

2

KANNANOTTO

Työ- ja elinkeinoministeriön edellä todetun ilmoituksen johdosta päätin vielä jatkaa asian käsittelyä omasta aloitteestani ja totean siinä seuraavan.

Perusteena sille, miksi hyvää tilintarkastustapaa koskevien suositusten julkaiseminen ruotsiksi ei ole ministeriössä antanut aihetta toimenpiteisiin, on jo pitemmän aikaa vedottu siihen, että tilanne tulee parantumaan kansainvälisten tilintarkastusstandardien EU-tasoisesta hyväksymisestä myötä.

Totean kuitenkin, että niin kauan kuin puheena olevia kansainvälisiä standardeja ei ole EU:n piirissä hyväksytty ja julkaistu EU:n virallisilla kielillä eli myös ruotsiksi, äidinkieleltään ruotsinkieliset tilintarkastajat ovat hyvän tilintarkastustavan tulkinnassa suomenkielisiä selvästi heikommassa asemassa, koska esimerkiksi KHT-yhdistyksen julkaisemia suosituksia, jotka ovat hyvän tilintarkastustavan sisällön tulkinnassa tosiasiallisesti keskeisessä asemassa, ei ole tällä hetkellä saatavilla heidän omalla äidinkielellään.

Mainitut suositukset konkretisoivat osaltaan tilintarkastajille laissa asetettua veloitetta noudattaen hyvää tilintarkastustapaa. Kyse on siten äidinkieleltään ruotsinkielisten tilintarkastajien näkökulmasta oikeusturvaongelmasta, kun heillä ei ole mahdollisuutta omalla äidinkielellään perehtyä suosituksiin, jotka tosiasiallisesti määrittävät heidän veloitteidensa sisältöä. Kyse on myös kielellistä yhdenvertaisuutta loukkaavasta tilanteesta. Tämä perusoikeuksien vastainen tilanne on jatkunut jo kauan ilman, että julkinen valta eli viime kädessä kauppa- ja teollisuusministeriö ja sittemmin työ- ja elinkeinoministeriö olisi siihen asiaan kuuluvalla tavalla edes yrittänyt puuttua toimivaltuuksiensa puitteissa siten kuin perustuslain 22 § olisi edellyttänyt.

3

JOHTOPÄÄTÖS JA TOIMENPITEET

Ministeriön tietoon on jo kertaalleen saatettu apulaisoikeusasiamiehen käsitys asiaan liittyvästä oikeusturvaongelmasta ja esitys toimenpiteisiin ryhtymisestä tilanteen korjaamiseksi. Ministeriö puolestaan on kahdesti ilmoittanut, että asia ei toistaiseksi edellytä sen toimenpiteitä.

Oikeusasiamies ei voi velvoittaa ministeriötä ryhtymään toimenpiteisiin. Saatan kuitenkin työ- ja elinkeinoministeriön tietoon käsitykseni siitä, että sen passiivisuus puheena olevassa asiassa ei ole parhaalla mahdollisella tavalla toteuttanut julkiselle vallalle perustuslain 22 §:ssä asetettua velvoitetta ryhtyä omatoimisesti perusoikeuksia edistäviin toimenpiteisiin, kun se on tosiasiallisesti jättänyt asian lähinnä sen varaan, että tilanne todennäköisesti korjaantuu sittemmin kuitenkin verraten epämääräiseksi osoittautuneessa tulevaisuudessa.